Poliisin toimintaympäristö ja rahoitus

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto
16.10.2019

Hallintojohtaja Anne Aaltonen, Poliisihallitus

Poliisin toimintaympäristö

Perinteiset uhat pysyvät – Uudet uhat haastavat

YHTEISKUNTA MUUTOKSESSA

Kaupungistuminen etenee
Kasvukeskukset kasvavat nopeasti ja maaseutu tyhjenee.

Väestörakenne muuttuu
Syntyvyys laskee, väestö ikääntyy ja maahanmuuton myötä väestö monimuotoistuu.

Polarisaatio ja syrjäytymiskehitys
Taloudellinen, hyvinvoinnin, ongelmien, mielipiteiden ja arvojen polarisaatio. Syrjäytyminen kansallisena haasteena.

Teknologinen vallankumous
Teknologiakehitys, tekoäly ja kyberuhat. Algoritmiluupit ja palvelunestohyökkäykset voivat aiheuttaa suuria häiriötilanteita.

Globaali turvallisuusympäristö
Kansainvälistyminen, globaalit uhat, vapaa liikkuvuus ja verkostoituminen.

HEIJASTUSVAIKUTUKSET POLIISIIN

Rikosten kokonaismäärä laskee, mutta rikokset koskettavat yhä voimakkaammin tiettyjä haavoittuvia ryhmiä.

Ongelmien kasautuminen, mm. yksinäiset sudet –ilmiö ja moniongelmaiset nuoret rikosten tekijöinä ja uhria.

- Ilmoitettujen seksuaalirikosten määrä ja huumausaineiden käyttö sekä niihin liittyvä rikollisuus lisääntyvät (silti vain osa tulee poliisin tietoon).
- Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvä sääntely lisää ympäristörikosten houkuttelevuutta.

Rikokset ovat entistä monialaisempia, kansainvälisempiä ja niiden selvittäminen on vaativaa.

- Tutkinta-aikojen kesto mm. talous- ja massarikoksissa.
- Verkossa tapahtuva ja verkkoa hyödyntävä rikollisuus.
- Järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kansainvälistyy ja kovenee lähivuosina.

Uudenlaiset rikollisuuden haasteet

- Tekoäly, kyberrikollisuus, miehittämättömät ilma-alukset (droonit). Tekoälyn vaikutuksista ei ole riittävästi tietoa. Yleisen keskustelun joukkomanipulointimahdollisuus lisääntyy.
- Rikolliset hyödyntävät verkkoa muun muassa tiedonhankintaan ja verkostoitumiseen.
- Tietokoneet, älypuhelimet ja verkko yhä useammassa perinteisessä rikostutkinnassa jossain muodossa mukana.
- Hybridiuhat, kyberrikollisuus, informaatiovaikuttaminen,

POLIISI

Keskeiset ajankohtaiset

Poliisi on vielä pystynyt melko hyvin vastaamaan perustehtäviensä haasteisiin.

Toimintaympäristö kuitenkin muuttuu voimakkaasti; uudenlaisia, monimutkaistuvia ja kansainvälistyviä tehtäväkokonaisuuksia ilmentyy jatkuvasti (esimerkkinä verkkorikollisuus).

Lainsäädäntömuutoksista aiheutuu lisätehtäviä, joihin ei aina osoiteta tarvittavia lisäresursseja.

Tästä muodostuu haasteita poliisitoiminnan suunnittelulle ja resurssien allokoinnille. Samaan aikaan jo olemassa olevat tehtävät on hoidettava. Yhtälö on paikoin mahdoton.

Jatkuva resurssivaje näkyy henkilöstön hyvinvoinnin heikkenemisenä.

Avin tarkastuksissa on ilmennyt laajasti psykososiaalista kuormittumista erityisesti rikostutkinnan ja vartijoiden keskuudessa. Poliisin vaste edellyttää yhä kovempia priorisointeja ja venymistä yli äärilaidan. Tämä ei voi olla pysyvä "normaali".

Poliisikoulutus tuottaa riittävästi henkilöstöä 7500 poliisin määrän saavuttamiseen, mutta rahoituksessa tulee henkilöstömenojen lisäksi huomioida myös välttämättömät toimitilakustannusnousut sekä ei-harkinnanvaraiset ICT-kustannusten nousut.

Viimevuotisten korvamerkittyjen ja pistemäisten tasonnostojen kanssa ei voida tehdä samanaikaisia ilmoitusluonteisia kulujen lisäyksiä – ts. kanavoida korotusta pois toisesta päästä (esim. ICT- ja toimitilakulujen osalta).

Poliisitoiminnasta vuonna 2019

Hälytyspalveluiden saatavuus on pystytty turvaamaan.

- Toimintavalmiusaika on heikentynyt hieman.
- Valvontaa häiriöalttiilla alueilla on lisätty.
- Laitosten välillä on eroja valvonnan vaikuttavuudessa lähiöturvallisuuteen.
- Enimmäisvasteajat määrittelyssä.

EU -puheenjohtajuuskauden aiheuttamista lisätehtävistä on huolehdittu, mikä osaltaan vaikuttaa heikentävästi erityisesti liikenteen valvonnan kuluvan vuoden tuloksellisuuteen.

- Turvajärjestelyt tukitoimineen sujuneet erinomaisesti, joukkojen yhteishenki hyvä.
- Resursseja on lisätty ensimmäisen suunnittelun jälkeen. Esitetty lisäbudjettia SM:lle.

Ennalta estävän toiminnan strategian täytäntöönpano ja toteutus on aloitettu yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

- Poliisiyksiköille on osoitettu talousarvion mukaiset lisäresursoinnit ennalta estävään toimintaan sekä nettipoliisitoimintaan.
- Erityisesti Internetissä tapahtuva lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennalta estävä toiminta.

Panostettu tietojohtamisen kehittämiseen ja laitosten analyysitoiminnan ohjaamiseen. Toimintaympäristöanalyysi.

POLIISI

Poliisitoiminnasta vuonna 2019

Lapsiin kohdistuvan rikollisuuden koulutus keskitetään kokonaan Poliisiammattikorkeakoululle.

- Tavoitteena kokonaisuuden koordinoinnin kehittäminen.

Erityistoimintojen suorituskykyä ja omasuojaa on parannettu merkittävästi hankkimalla uusia suojattuja ajoneuvoja, sekä uusimalla aseistusta, suojavälineitä, muuta erityisvälineistöä ja kalustoa.

Ulkomaalaisvalvonta on edelleen yksi toiminnan painopisteistä.

- Poliisilla on suunnitelmat ja valmius vastata mahdollisesti muuttuviin olosuhteisiin maahanmuuton osalta.

UB-case; valtakunnallinen maali, johon isketty laajalla keinovalikoimalla.

- Mukana hallinnollinen rikostorjunta (yhdistysoikeudellinen kanne toiminnan kieltämiseksi).

Porvoon ampumistapaus on osoitus poliisityön uusista uhista.

- Sisäinen selvitysryhmä arvioi kokonaisuutta.
- Välineet, lainsäädäntö ja resurssit ovat valmiuden tae.

Kuopion tapaus

- Erinomaista toimintaa kaikilla sektoreilla; kentän ensivaste ja muu operatiivinen toiminta, viestintä kaikilla tasoilla, tutkinnan julkisuuskuva ym.

POLIISI

Koulutettujen poliisimiesten määrän kehitys

Lukumäärä	2018	2019 (arvio)	2020 (arvio)	2021 (arvio)	2022 (arvio)	2023-2025 (arvio)
Poliisimiehiä (vuoden alussa), htv	7250	7260	7380	7500	7680	7850
Poistuma, lkm	220	222	227	224	269	235
* eläke-poistuma	139	141	146	143	188	154
* muut poistuma	81	81	81	81	81	81
Valmistuva, lkm	237	313	347	400	400	400

Poliisilla on osaava ja ammattitaitoinen henkilöstö

Operatiiviset valmiudet	Kumppanuus-osaaminen	Digiosaaminen
Tietojohtoisuus	Yhteistyökyky	Muutoskykyisyys
Analyysiosaaminen	Viestintäosaaminen ja vuorovaikutustaidot	Valmentava johtaminen
Kyberosaaminen	Kyky yhteiskunta-vaikuttamiseen	Työyhteisötaidot
Lainsäädännön edellyttämä osaaminen	Palveluosaaminen	Itsensäjohtamistaidot
Kansainväliset valmiudet	Talousosaaminen	Moniosaaminen

Poliisin muuttuva toimintaympäristö edellyttää poliisin henkilöstöltä monipuolista osaamista ja organisaatiolta jatkuvaa oppimisen ja kehittymisen kulttuuria. Poliisin toimintaympäristön muutos edellyttää myös valmiutta omaksua uusia työvälineitä ja toimintatapoja käyttöön.

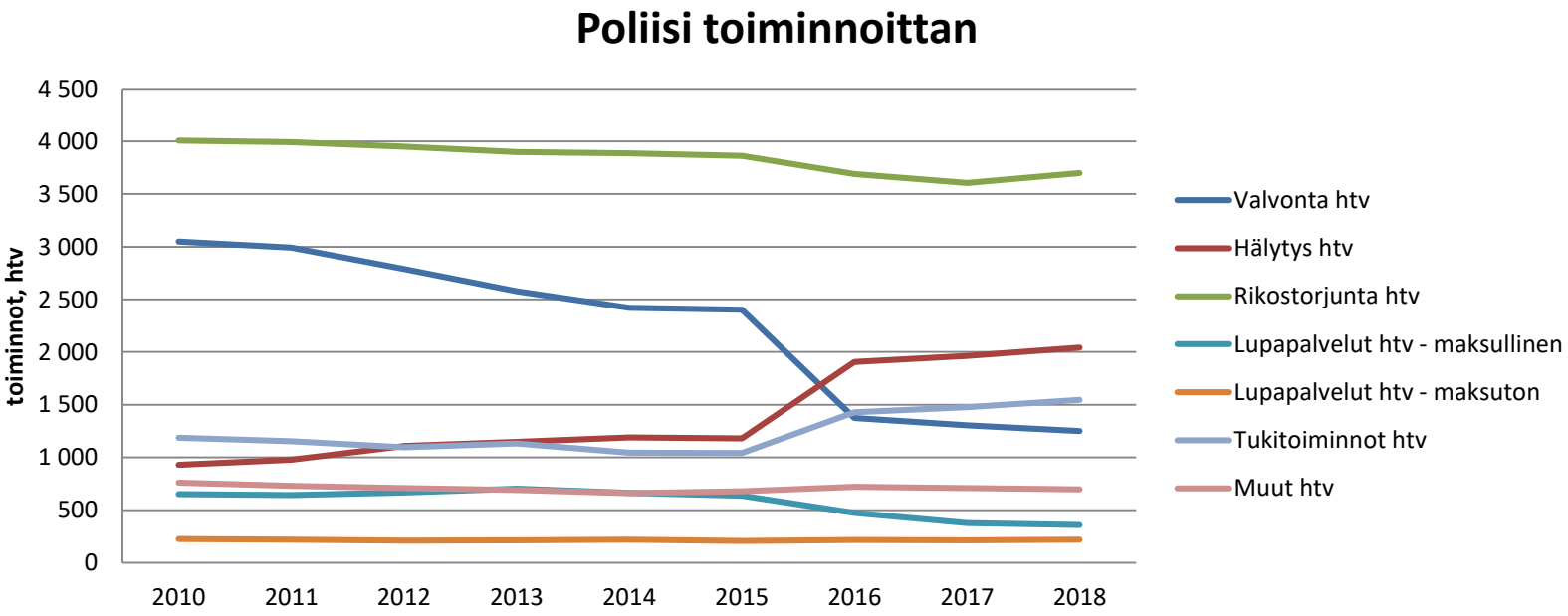

Poliisin henkilöstö lukuina

- *Valvonnan* htv-tason *heikkeneminen* sekä hälytystoiminnan kasvu
  - Hälytystoiminta toiminnallinen painopiste
  - Myös työajan kirjauskäytännöt muuttuneet (esim. ei-operatiivinen johtaminen tai koulutus, nosti tukitoimintojen osuutta) valtiohallinnon yhteisen talous- ha henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (Kieku) käyttöönoton myötä vuonna 2015. Samassa yhteydessä myös poliisi otti käyttöön uuden työajanseurantajärjestelmän.
- *Rikostorjunta myös laskenut*
  - henkilöstön määrä myös laskenut (kehyksen mahdollistama taso).

Rahoitustilanteen kehitys 2019-2023

- Vuoden 2019 tavoiteltu poliisimiesten määrä on runsas 7300
  - Vuoden 2018 toteuma oli 7202 henkilötyövuotta
- Vuoden 2020 tavoiteltu poliisimiesmäärä on 7380
  - nykyrahoituksella saavutettavissa
  - vastaa myös koulutettujen poliisimiesten määrää ko. vuonna
  - haasteena kuitenkin kasvavat ICT- , ajoneuvo- ja toimitilamenot
- Poliisimiesten määrä kehyskaudella 2021-2023
  - Vuoden 2021 päästä laskennallisesti lähelle 7500 htv-määrää (HO)
  - nykyrahoitustaso ei tätä mahdollista 7500 poliisimiestä v. 2021 eteenpäin ilman erityistoimenpiteitä tai lisärahoitusta.
  - haasteena kasvavat ICT- ajoneuvo- ja toimitilamenot
  - Yleinen kustannustason nousut

Rahoituksen haasteet

Vuonna 2020 haasteena ovat

- ajoneuvot
- toimitilat
- ICT-menot
- telepakkokeinojärjestelmä
- mobiilihenkilökortti

Vuonna 2021

- haasteet edelleen ajoneuvot, toimitilat ja ICT-menot

Vuosina 2022-2023

- aiempien haasteiden lisäksi myös htv-määrän saavuttaminen haasteeksi

Poliisin rahoituksen yleisiä huomioita

- 1. Pitkään jatkunut rahoituksen alijäämäisyys näkyy edelleen siinä että isoille budjeteille tyypillistä liikkumavaraa ei ole vaan kaikki liikkumavarat "syöty" aiempina vuosina
- 2. Poliisin suunnittelu ja rahoitus mennyt selkeästi poliisimiesmäärä edellä, jolloin kaikesta muusta on jouduttu leikkaamaan ja investointivelka on kasvanut. Sen kiinni kurominen on vaikeaa ja aikaa vievää.
- 3. Henkilöstömenojen osuus kustannuksista laskenut 73 % 70 %:iin. Vaikka muista menoista leikattu, ne syövät henkilöstöön tarkoitettua rahoitusta.
- 4. Poliisin budjettia tulee tarkastella kokonaisuutena! vrt. esim. sisäilmaongelmat

anne.aaltonen@poliisi.fi
+358 295 481 840

POLIISI
POLIISIHALLITUS
Polisstyrelsen
National Police Board